

ПЕРЕДМОВА ЕКСПЕРТА

Наше знайомство з Ладодою Василівною Шірінян відбулося у 2002 році на засіданні Спеціалізованої ради із захисту дисертацій, що проходило у Національному університеті державної податкової служби України (м. Ірпінь). Відтоді і дотепер ми активно спілкуємось, я з цікавістю спостерігаю за її розвитком і становленням як науковця. У 2007 році я була офіційним опонентом Лади Василівни під час захисту кандидатської дисертації на тему «Фінансова стійкість страхових компаній та шляхи її забезпечення» в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Науковий доробок Л. В. Шірінян отримав визнання в економічному товаристві і дає привід для нових роздумів багатьом колегам. Останнім часом Лада Василівна, як докторант Науково-дослідного фінансового інституту при Міністерстві фінансів України, одержала низку нових цікавих і важливих результатів у страхуванні, запропонувала розв'язання актуальних проблем регулювання страхового ринку.

Лада Шірінян вирізняється цілеспрямованістю й активною працею, має власний погляд на актуальні проблеми фінансів і страхування. Її науковий пошук поєднує високопрофесійний рівень досліджень з глибоким проникненням у суть страхових процесів та розробку теорії з відносно простим моделюванням фінансово-економічних процесів. Усе це, на мою думку, дало змогу Ладі Василівні одержати результати досить високого рівня в галузі фінансів і страхування, що мають безперечне теоретичне і практичне значення.

Пропонована читачеві монографія містить результати дослідження автора, які охоплюють:

- наукові погляди на поняття «фінансове регулювання», актуальні проблеми і концепцію фінансового регулювання страхового ринку (розділ 1);
- визначення економічної концентрації, конкуренції та конкурентоспроможності страхового ринку (розділ 2);
- кореляційні зв'язки між кількістю і розмірами страхових компаній та ефективністю діяльності страхової галузі країни (розділ 3);

ПЕРЕДМОВА ЕКСПЕРТА

Наше знайомство з Ладодою Василівною Шірінян відбулося у 2002 році на засіданні Спеціалізованої ради із захисту дисертацій, що проходило у Національному університеті державної податкової служби України (м. Ірпінь). Відтоді і дотепер ми активно спілкуємось, я з цікавістю спостерігаю за її розвитком і становленням як науковця. У 2007 році я була офіційним опонентом Лади Василівни під час захисту кандидатської дисертації на тему «Фінансова стійкість страхових компаній та шляхи її забезпечення» в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Науковий доробок Л. В. Шірінян отримав визнання в економічному товаристві і дає привід для нових роздумів багатьом колегам. Останнім часом Лада Василівна, як докторант Науково-дослідного фінансового інституту при Міністерстві фінансів України, одержала низку нових цікавих і важливих результатів у страхуванні, запропонувала розв'язання актуальних проблем регулювання страхового ринку.

Лада Шірінян вирізняється цілеспрямованістю й активною працею, має власний погляд на актуальні проблеми фінансів і страхування. Її науковий пошук поєднує високопрофесійний рівень досліджень з глибоким проникненням у суть страхових процесів та розробку теорії з відносно простим моделюванням фінансово-економічних процесів. Усе це, на мою думку, дало змогу Ладі Василівні одержати результати досить високого рівня в галузі фінансів і страхування, що мають безперечне теоретичне і практичне значення.

Пропонована читачеві монографія містить результати дослідження автора, які охоплюють:

- наукові погляди на поняття «фінансове регулювання», актуальні проблеми і концепцію фінансового регулювання страхового ринку (розділ 1);
- визначення економічної концентрації, конкуренції та конкурентоспроможності страхового ринку (розділ 2);
- кореляційні зв'язки між кількістю і розмірами страхових компаній та ефективністю діяльності страхової галузі країни (розділ 3);

- моделі диференційованого оподаткування страхових компаній (розділ 4);
- регулювання страхового ринку за допомогою превентивних заходів (розділ 5).

Виданню монографії передували публікації в журналах «Економіка України», «Фінанси України», «Регіональна економіка», «Актуальні проблеми економіки», «Економіка розвитку» та ін., апробації на круглих столах, активне спілкування з практиками страхової справи й обговорення найважливіших питань розвитку страхового ринку в комітетах Верховної Ради України, свідком яких я була особисто.

Усі наведені в монографії підходи автора до розв'язання запропонованих проблем, без сумніву, є унікальними та інноваційними. Слід зазначити також, що основні наукові положення монографії доповідались та обговорювались на багатьох наукових конференціях, серед яких і конференції, які організувала кафедра страхування КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Доповіді Шірінян Лади Василівни завжди були цікавими й отримували схвальні відгуки колег.

На мою думку, завдяки фундаментальному науковому змісту монографія і надалі залишатиметься актуальною і слугуватиме джерелом подальшого наукового пошуку для тих, хто вивчатиме страховий ринок України і відповідатиме за його ефективний розвиток.

Як і будь-яка інша публікація, що містить новизну, книга не позбавлена дискусійних моментів. Але я із задоволенням рекомендую монографію Л. В. Шірінян не тільки науковцям, які досліджують актуальні проблеми фінансів і страхування, а й керівникам страхових компаній, державним діячам, викладачам, аспірантам і студентам навчально-наукових установ з поглибленим вивченням фінансів і страхування, адже кожний знайде для себе монографії щось нове, цікаве й корисне.

*О. О. Гаманкова,
д.е.н, професор,
КНЕУ ім. Вадима Гетьмана*

- моделі диференційованого оподаткування страхових компаній (розділ 4);
- регулювання страхового ринку за допомогою превентивних заходів (розділ 5).

Виданню монографії передували публікації в журналах «Економіка України», «Фінанси України», «Регіональна економіка», «Актуальні проблеми економіки», «Економіка розвитку» та ін., апробації на круглих столах, активне спілкування з практиками страхової справи й обговорення найважливіших питань розвитку страхового ринку в комітетах Верховної Ради України, свідком яких я була особисто.

Усі наведені в монографії підходи автора до розв'язання запропонованих проблем, без сумніву, є унікальними та інноваційними. Слід зазначити також, що основні наукові положення монографії доповідались та обговорювались на багатьох наукових конференціях, серед яких і конференції, які організувала кафедра страхування КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Доповіді Шірінян Лади Василівни завжди були цікавими й отримували схвальні відгуки колег.

На мою думку, завдяки фундаментальному науковому змісту монографія і надалі залишатиметься актуальною і слугуватиме джерелом подальшого наукового пошуку для тих, хто вивчатиме страховий ринок України і відповідатиме за його ефективний розвиток.

Як і будь-яка інша публікація, що містить новизну, книга не позбавлена дискусійних моментів. Але я із задоволенням рекомендую монографію Л. В. Шірінян не тільки науковцям, які досліджують актуальні проблеми фінансів і страхування, а й керівникам страхових компаній, державним діячам, викладачам, аспірантам і студентам навчально-наукових установ з поглибленим вивченням фінансів і страхування, адже кожний знайде для себе монографії щось нове, цікаве й корисне.

*О. О. Гаманкова,
д.е.н, професор,
КНЕУ ім. Вадима Гетьмана*

ПЕРЕДМОВА РЕЦЕНЗЕНТІВ

Актуальність теми монографії зумовлено існуючими проблемами у вітчизняному страхуванні і системності дій уповноважених органів, що пов'язані з оптимальним податковим регулюванням суб'єктів страхового ринку України, необхідністю комплексної науково-обґрунтованої оцінки конкурентного середовища на ринку страхових послуг України.

Досліджуючи методологію оцінки конкуренції на страховому ринку, автором забезпечено комплексний підхід, запропоновано теоретико-концептуальні засади фінансового регулювання страхового ринку (розділ 1) і ринкової конкуренції на ньому (розділ 2). Прикладне значення мають закономірності функціонування страхового ринку України, зумовлені впливом кількості і розмірів страхових компаній (розділ 3). Заслужують на увагу пропозиції автора, що мають практичну цінність, щодо оподаткування головних суб'єктів страхового ринку на принципах стимулюючого регулювання (розділ 4), управління накопичувальними фондами попереджувальних заходів на засадах державно-приватного партнерства (розділ 5).

Монографія характеризується завершеністю і логічною єдністю змісту, містить нові наукові результати автора і буде корисною науковцям зі спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит, практикам та фахівцям страхової справи.

О. Д. Вовчак,
д. е. н, професор,
Університет банківської справи НБУ

Актуальність теми представленої монографії зумовлено наявними проблемами неефективного регулювання страхового ринку. У монографії Л. В. Шірінян аргументовано, що страховий ринок України потребує дієвих методів та інструментів фінансового регулювання.

Цінним у монографії Л. В. Шірінян є те, що розглянуті у роботі ідеї автора, теоретичні наближення і моделі доведено до стадії практичних пропозицій. Саме тому одержані наукові

ПЕРЕДМОВА РЕЦЕНЗЕНТІВ

Актуальність теми монографії зумовлено існуючими проблемами у вітчизняному страхуванні і системності дій уповноважених органів, що пов'язані з оптимальним податковим регулюванням суб'єктів страхового ринку України, необхідністю комплексної науково-обґрунтованої оцінки конкурентного середовища на ринку страхових послуг України.

Досліджуючи методологію оцінки конкуренції на страховому ринку, автором забезпечено комплексний підхід, запропоновано теоретико-концептуальні засади фінансового регулювання страхового ринку (розділ 1) і ринкової конкуренції на ньому (розділ 2). Прикладне значення мають закономірності функціонування страхового ринку України, зумовлені впливом кількості і розмірів страхових компаній (розділ 3). Заслужують на увагу пропозиції автора, що мають практичну цінність, щодо оподаткування головних суб'єктів страхового ринку на принципах стимулюючого регулювання (розділ 4), управління накопичувальними фондами попереджувальних заходів на засадах державно-приватного партнерства (розділ 5).

Монографія характеризується завершеністю і логічною єдністю змісту, містить нові наукові результати автора і буде корисною науковцям зі спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит, практикам та фахівцям страхової справи.

О. Д. Вовчак,
д. е. н, професор,
Університет банківської справи НБУ

Актуальність теми представленої монографії зумовлено наявними проблемами неефективного регулювання страхового ринку. У монографії Л. В. Шірінян аргументовано, що страховий ринок України потребує дієвих методів та інструментів фінансового регулювання.

Цінним у монографії Л. В. Шірінян є те, що розглянуті у роботі ідеї автора, теоретичні наближення і моделі доведено до стадії практичних пропозицій. Саме тому одержані наукові

здобутки мають як практичне, так і теоретичне значення і є необхідним науковим базисом для ефективного державного регулювання страхового ринку.

Слід також зазначити активність автора в галузі дослідження страхового ринку України і високий рівень апробації результатів дослідження у кращих економічних виданнях.

М. В. Мних,

*д.е.н, професор, заслужений економіст України,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»*

Страховання є однією з галузей, що забезпечує економічну безпеку та стабільність національної економіки. Запорукою конкурентоспроможності вітчизняного страхового ринку на світовому рівні є ефективний механізм фінансового регулювання, наявність чітко окреслених концептуальних підходів, у яких формуються головні засади державної політики щодо страхування та страхового ринку. Саме ці питання розглядаються у монографії Л. В. Шірінян.

На мою думку, монографія є вагомим внеском у теорію і практику фінансового регулювання страхового ринку, саме тому я переконаний, що результати, висновки та рекомендації автора монографії можуть бути досить широко використані як у теоретичному плані, так і в практичному: у діяльності Кабінету Міністрів України, Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг України, Міністерства фінансів, Антимонопольного комітету, Ліги страхових організацій України, Української федерації убезпечення, а також у наукових дослідженнях фахівців із фінансів і страхування, викладацькій роботі під час підготовки до лекцій і семінарських занять у навчально-наукових закладах.

Монографія стане джерелом нових уявлень і розробок для тих, хто вивчає актуальні проблеми теорії та практики страхування і регулювання фінансового ринку.

В. М. Фурман,

*д. е. н, професор,
Київський інститут банківської справи*

здобутки мають як практичне, так і теоретичне значення і є необхідним науковим базисом для ефективного державного регулювання страхового ринку.

Слід також зазначити активність автора в галузі дослідження страхового ринку України і високий рівень апробації результатів дослідження у кращих економічних виданнях.

М. В. Мних,

*д.е.н, професор, заслужений економіст України,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»*

Страховання є однією з галузей, що забезпечує економічну безпеку та стабільність національної економіки. Запорукою конкурентоспроможності вітчизняного страхового ринку на світовому рівні є ефективний механізм фінансового регулювання, наявність чітко окреслених концептуальних підходів, у яких формуються головні засади державної політики щодо страхування та страхового ринку. Саме ці питання розглядаються у монографії Л. В. Шірінян.

На мою думку, монографія є вагомим внеском у теорію і практику фінансового регулювання страхового ринку, саме тому я переконаний, що результати, висновки та рекомендації автора монографії можуть бути досить широко використані як у теоретичному плані, так і в практичному: у діяльності Кабінету Міністрів України, Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг України, Міністерства фінансів, Антимонопольного комітету, Ліги страхових організацій України, Української федерації убезпечення, а також у наукових дослідженнях фахівців із фінансів і страхування, викладацькій роботі під час підготовки до лекцій і семінарських занять у навчально-наукових закладах.

Монографія стане джерелом нових уявлень і розробок для тих, хто вивчає актуальні проблеми теорії та практики страхування і регулювання фінансового ринку.

В. М. Фурман,

*д. е. н, професор,
Київський інститут банківської справи*

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА ЕКСПЕРТА.....	3
ПЕРЕДМОВА РЕЦЕНЗЕНТІВ.....	5
ПЕРЕДМОВА АВТОРА.....	10
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА.....	15
ВСТУП.....	17
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ.....	22
1.1. Наукова парадигма фінансового регулювання страхового ринку.....	24
1.2. Актуальні проблеми фінансового регулювання страхового ринку України в системі державного регулювання.....	57
1.3. Європейський досвід фінансового регулювання страхового ринку і можливості застосування в Україні.....	79
1.4. Концептуалізація фінансового регулювання страхового ринку України.....	97
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	124
РОЗДІЛ 2. РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	130
2.1. Теоретичні засади моніторингу і регулювання конкуренції на страховому ринку.....	134
2.2. Забезпечення конкурентоспроможності страхового ринку України.....	147
2.3. Порівняльний аналіз конкурентоспроможності страхового ринку Німеччини за останнє десятиліття... ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	196 213

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА ЕКСПЕРТА.....	3
ПЕРЕДМОВА РЕЦЕНЗЕНТІВ.....	5
ПЕРЕДМОВА АВТОРА.....	10
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА.....	15
ВСТУП.....	17
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ.....	22
1.1. Наукова парадигма фінансового регулювання страхового ринку.....	24
1.2. Актуальні проблеми фінансового регулювання страхового ринку України в системі державного регулювання.....	57
1.3. Європейський досвід фінансового регулювання страхового ринку і можливості застосування в Україні.....	79
1.4. Концептуалізація фінансового регулювання страхового ринку України.....	97
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	124
РОЗДІЛ 2. РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	130
2.1. Теоретичні засади моніторингу і регулювання конкуренції на страховому ринку.....	134
2.2. Забезпечення конкурентоспроможності страхового ринку України.....	147
2.3. Порівняльний аналіз конкурентоспроможності страхового ринку Німеччини за останнє десятиліття... ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	196 213

РОЗДІЛ 3. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	223
3.1. Вплив кількості страховиків на ринку на ефективність страхової галузі України.....	226
3.2. Вплив конкуренції страховиків на макроекономічні показники страхової галузі України..	234
3.3. Регулювання ефективності діяльності і розподілу страховиків України на ринку залежно від їх розмірів.	242
3.4. Закономірності вітчизняного ринку «non-life» страхування.....	257
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	270

РОЗДІЛ 4. УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ СТРАХОВОГО РИНКУ.....	274
4.1. Трансформація податкового регулювання діяльності страхових компаній.....	278
4.2. Регламентація формування фінансових результатів страхових компаній у сучасних умовах....	285
4.3. Актуальні проблеми і моделі оподаткування страхових компаній України.....	293
4.4. Оподаткування страхувальників – юридичних осіб у контексті новацій Податкового кодексу України.....	312
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 4.....	326

РОЗДІЛ 5. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ЧАСТИНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРЕВЕНТИВНИХ ЗАХОДІВ.....	332
5.1. Накопичувальні фонди попереджувальних заходів: формування та управління.....	336
5.2. Фінансовий аудит страховика як форма контролю та необхідна умова регулювання діяльності суб'єкта страхового ринку.....	351
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 5.....	366

РОЗДІЛ 3. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	223
3.1. Вплив кількості страховиків на ринку на ефективність страхової галузі України.....	226
3.2. Вплив конкуренції страховиків на макроекономічні показники страхової галузі України..	234
3.3. Регулювання ефективності діяльності і розподілу страховиків України на ринку залежно від їх розмірів.	242
3.4. Закономірності вітчизняного ринку «non-life» страхування.....	257
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	270

РОЗДІЛ 4. УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ СТРАХОВОГО РИНКУ.....	274
4.1. Трансформація податкового регулювання діяльності страхових компаній.....	278
4.2. Регламентація формування фінансових результатів страхових компаній у сучасних умовах....	285
4.3. Актуальні проблеми і моделі оподаткування страхових компаній України.....	293
4.4. Оподаткування страхувальників – юридичних осіб у контексті новацій Податкового кодексу України.....	312
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 4.....	326

РОЗДІЛ 5. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ЧАСТИНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРЕВЕНТИВНИХ ЗАХОДІВ.....	332
5.1. Накопичувальні фонди попереджувальних заходів: формування та управління.....	336
5.2. Фінансовий аудит страховика як форма контролю та необхідна умова регулювання діяльності суб'єкта страхового ринку.....	351
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 5.....	366